

ФОРМУВАННЯ РЕКРЕАЦІЙНОЇ СИСТЕМИ МІСТ ЯК ЗАСІБ ЕКОЛОГІЗАЦІЇ УРБАНІЗОВАНОГО СЕРЕДОВИЩА

Прискорення процесів урбанізації і, як наслідок, бурхливе зростання міст і міських агломерацій дозволяє зробити висновок про глобальний вплив людини на перетворення земної поверхні. Все менше територій залишається у своєму природному стані, не порушене людською діяльністю. На зміну природному ландшафту приходять антропогенний і міський ландшафт. Природне середовище є невід'ємною частиною міста, але в умовах зростаючого антропогенного впливу воно втрачає цілісність і втрачає статус рекреаційних зон. Урбанізація порушує рівновагу природного балансу, що суперечить принципам сталого розвитку міст. Для сталого розвитку міст необхідний комплексний підхід у вирішенні питань у відносинах «людина – навколишнє середовище». Базові принципи, гармонізація цих взаємин розглядаються провідними вченими на різних рівнях, як в області соціології, психології, так і в містобудуванні.

Завдання відновлення фізичних і духовних сил населення урбанізованих територій повинні виконувати науково обґрунтовані рекреаційні системи міст і регіонів. Велике значення рекреаційному простору в композиції міста приділяли теоретики архітектури ХХ століття. В останні роки особливо важливими стають екологічні аспекти при формуванні архітектурних комплексів, побудова містобудівного простору, відштовхуючись від природного потенціалу. Питання формування рекреаційної системи особливо актуальні.

Сучасне поняття ландшафтно-рекреаційної системи міст можна розглядати з декількох позицій. По-перше – це просторова структура, яка зв'язує основні елементи міста і є основою гармонічного взаємозв'язку природного й антропогенного середовища. Вони залежать від природного потенціалу території міста, рельєфу місцевості й елементів планувального каркаса, мають величезний поліфункціональний потенціал: рекреаційний, соціальний, естетичний, а також забезпечують населення системою оздоровлення й відпочинку. Українською важливою для індустріального великого міста є рекреаційна функція. Насамперед, вона відіграє роль «легенів» міста. Долини сприяють поширенню освіжаючих вітрів, які наповнюються киснем рослинності уздовж берегів і проникають у міські структури, поліпшуючи при цьому екологічний стан міського середовища.

Залежно від специфіки міста, ландшафтно-рекреаційні території можуть виступати різнохарактерними об'єктами функціонального й естетичного навантаження. Для історичних міст ландшафтно-рекреаційні території є самим затребуваним простором у системі інтерактивних

соціальних відносин, місцем відпочинку (активного, пасивного), а також простором динамічного відновлення населення у світі інноваційних технологій.

Містобудування тільки на початку ХХ століття почало переосмислювати практичний досвід індустріального міста, піднімати питання естетики міста. Багато великих індустріальних міст вже більше ста років намагаються розв'язати проблему виходу міста до води як основи його естетизації шляхом регенерації промислових територій або їх переносу й реконструкції.

Просторова і планувальна композиція багатьох історичних міст збільшує дисгармонію антропогенного середовища й руйнує контекст міст, не враховує принципи середовищного підходу.

Ці проблеми потребують комплексного підходу у розв'язанні всіх питань, пов'язаних зі створенням, функціонуванням, реконструкцією рекреаційної системи міста, що займає значні міські території. В основу архітектурної класифікації ландшафтно-рекреаційної системи покладені наступні ознаки: розміщення в структурі міського середовища, функціональне призначення і спеціалізація, конфігурація, природна першооснова, художньо-ідеологічне завдання й економічний ресурс розвитку території. Сучасна рекреаційна система міст, як правило, є багатоцільовою, багатофункціональною структурою, де одна з функцій може бути головною.

Шляхи композиційного формування архітектурних просторів повинні розглядатися на основі принципів гуманітарно-екологічного підходу із застосуванням методів еколого-композиційного аналізу. Ці проблеми лежать у площині діяльності архітектора, у виробленні механізму формування архітектурної композиції, заснованого на принципах сталого розвитку міст. Необхідні розробки пропозицій з питань сталого соціально-економічного розвитку та формування рекреаційної системи міст.

Для розв'язку даної проблеми необхідно зробити кілька кардинальних кроків:

- Проаналізувати формування ландшафтно-рекреаційних територій великих і найбільших міст, заснованих на принципах сталого розвитку міста.
- Систематизувати нові наукові й практичні напрямки інтеграції природного й антропогенного як основи архітектурно-просторової композиції історичного міста.
- На основі аналізу й систематизації виявити універсальні й специфічні принципи формування ландшафтно-рекреаційної системи в умовах сталого розвитку міста.
- Визначити вимоги до резервування та освоєння рекреаційних ресурсів на основі узагальнення досвіду проектування і будівництва зон відпочинку, рекреаційних установ і комплексів.
- На основі аналізу розробити принципи природної й антропогенної інтеграції рекреаційної зони.
- Сформулювати модель структури міської рекреаційної системи.